

## سوالات درس ۴-۱ جامعه‌شناسی ۳ پایه دوازدهم انسانی (همراه با پاسخ)

گردآورنده: ایوب حمزه ای سرگروه علوم اجتماعی اشنویه

### درس دوم

۱- علوم اجتماعی را تعریف کنید؟

مجموع دانش‌هایی که اجتماعات انسانی را از نظر اثرگذاری و اثرپذیری بر کنش‌ها و زندگی اجتماعی به صورت علمی مطالعه می‌کند.

تعریف دیگر علوم اجتماعی عبارت است از: مجموعه دانش‌هایی که پدیده‌های اجتماعی را به صورت علمی مورد مطالعه قرار می‌دهد.

۲- فواید علوم طبیعی را نام ببرید؟

الف- شناخت قوانین طبیعت، پیش‌بینی و پیشگیری حوادث طبیعی ب- تسلط بر طبیعت

۳- فواید علوم اجتماعی را بنویسید؟ ۱- شناخت پدیده‌های اجتماعی ۲- پیش‌بینی آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی ۳- کشف نظم و قواعد جهان اجتماعی و جلوگیری از آسیب‌های احتمالی ۴- فراهم ساختن زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف و افزایش همدلی و همراهی

۴- علم جامعه‌شناسی را تعریف کنید؟

۱- جامعه‌شناسی علم شناخت کنش‌های اجتماعی است. ۲- جامعه‌شناسی علم شناخت ساختار اجتماعی است.

۵- انواع جامعه‌شناسی را توضیح دهید؟ ۱- جامعه‌شناسی خرد، مطالعه کنش‌های اجتماعی و سایر پدیده‌های خرد مانند مطالعه نقش‌ها، هنجارها، نمادها، مدگرایی و مطالعه گروه‌های کوچک مثل گروه‌های شغلی ۲- جامعه‌شناسی کلان، مطالعه ساختار اجتماعی و سایر پدیده‌های کلان است. مانند مطالعه نهادهای اجتماعی و اثراتی که این نهادها بر یکدیگر دارند می‌توانید مثالی در این خصوص مطرح کنیم مانند تأثیراتی که نهاد آموزش بر نهاد اقتصاد و متقابلاً اقتصاد بر آموزش می‌گذارد.

۶- جامعه‌شناسی پوزیتیویستی چیست و دارای چه ویژگی‌هایی است؟ این جامعه‌شناسی پدیده‌های اجتماعی را مانند پدیده‌های طبیعی مورد بررسی و اثبات قرار می‌دهد و ویژگی‌های این نوع جامعه‌شناسی عبارتند از: ۱- روش مطالعه آنها همانند علوم تجربی حسی، تجربی و کمی است ۲- به دنبال شناخت نظم موجود در جامعه هستند همانند نظم موجود در طبیعت ۳- با شناخت نظم اجتماعی به انسان‌ها قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه را میدهد ۷- ویژگی اصلی جامعه‌شناسی پوزیتیویستی چیست؟ در جامعه‌شناسی پوزیتیویستی روش مطالعه طبیعت و جامعه یکسان دانسته می‌شود.

## سوالات درس ۴-۱ جامعه‌شناسی ۳ پایه دوازدهم انسانی (همراه با پاسخ)

### گردآورنده: ایوب حمزه ای سرگروه علوم اجتماعی اشنویه

۸- چگونه جامعه‌شناسی پوزیتیویستی و در چه زمانی به وجود آمد؟ در قرن نوزدهم که اروپا دچار تغییر و تحولات زیادی شده بود و خصوصاً فرانسه با انواع ناملایمات اجتماعی روبرو بود آگوست کنت بنیانگذار جامعه‌شناسی به دنبال این بود که با به وجود آوردن دانش اجتماعی جدیدی بتوانند آینده را پیش بینی کند و نظم اجتماعی را برای جامعه تعریف کند. او ابتدا این دانش جدید را فیزیکی اجتماعی نامید سپس نام آن را به جامعه‌شناسی تغییر داد. مهمترین خصوصیت این جامعه‌شناسی استفاده از روش‌های حسی و تجربی همانند دانش‌های ابزاری و طبیعی بود.

۹- بر چه اساسی جامعه‌شناسی به حوزه‌های متفاوتی تقسیم شد؟

بر اساس دوری و نزدیکی به علوم طبیعی (یعنی تا چه حدودی از روش‌های حسی و تجربی استفاده می‌کنند)

۱۰- علوم اجتماعی دارای چه شاخه‌های تخصصی می‌باشد؟

تاریخ: کنش‌های انسان در گذشته را مورد مطالعه قرار می‌دهد. اقتصاد: از کنش‌های مادی انسان و چگونگی استفاده از منابع و انتخاب‌های انسان سخن می‌گوید. علم زبان‌شناسی: از مطالعه و بررسی زبان و چگونگی برقراری ارتباط بین انسان‌ها سخن می‌گوید. علم جمعیت‌شناسی: از حرکات جمعیت مانند افزایش یا کاهش جمعیت یا مهاجرت سخن می‌گوید. علم حقوق: از قواعد، مقررات و انتظارات متقابل بین انسان‌ها سخن می‌گوید. علم جغرافیای انسانی: از رابطه متقابل انسان با طبیعت صحبت می‌کند. علم مردم‌شناسی: از آداب و رسوم، سنت‌ها و روابط بین اقوام و گروه‌ها صحبت می‌کند. علم باستان‌شناسی: از بررسی آثار و ابزارها جا مانده از انسان‌ها در کنش‌ها و تعامل‌های گذشته صحبت می‌کند. علم سیاست: از قدرت و چگونگی ارتباط قدرت با سایر پدیده‌های اجتماعی صحبت می‌کند. علم مدیریت: از چگونگی بهره‌برداری از منابع و نیروی انسانی صحبت می‌کند...

۱۱- در کشور ما بسیاری از مدیران ارشد که برنامه‌ریزی برای کشور از وظایف آنهاست فارغ‌التحصیل و دانش‌آموخته علوم انسانی نیستند این موضوع چه پیامدها و آثاری برای جامعه ما دارد؟

این پدیده موجب می‌شود که برنامه‌ریزان ارشد ما از پدیده‌کنش‌های اجتماعی و انسانی آگاهی لازم رانداشته باشند و در تصمیمات خود دچار خطاهای بزرگی شوند.

۱۲- این پدیده که امروزه فناوری بر زندگی بشر سیطره یافته است و به جای اینکه انسان توسعه فناوری را هدایت و راهبری کند فناوری زندگی انسان‌ها را کنترل میکند چه پیامدها و نتایجی برای جامعه دارد؟

در این صورت موجب می‌شود که خلاقیت‌ها در جامعه کم شود و افراد نتوانند برای پیشرفت جامعه نوآوری‌های داشته باشند و تفکر واگرا در جامعه به وجود نمی‌آید و همه به نوعی تحت سیطره فناوری قرار می‌گیرند. و سبک زندگی انسانها ماشینی می‌شود.

۱۳- بین رشته‌های علوم اجتماعی کدام رشته از آینده‌شغلی بهتری می‌تواند برخوردار باشد؟

## سوالات درس ۴-۱ جامعه‌شناسی ۳ پایه دوازدهم انسانی (همراه با پاسخ)

### گردآورنده: ایوب حمزه ای سرگروه علوم اجتماعی اشنوبه

در حال حاضر به نظر می‌رسد که رشته روانشناسی اجتماعی و رشته حقوق بیشتر از سایر رشته‌ها نزد جوانان از اعتبار بیشتری برخوردار است.

۱۴- آیا ملاک دیگری غیر از آینده‌شغلی برای مقایسه رشته‌های علمی وجود دارد؟

بله می‌توانیم به جز آینده‌شغلی به پدیده‌هایی مانند آرامش روحی روانی، میزان ارتباط اجتماعی افراد با جامعه، اعتماد به نفس و حس خود شکوفایی که می‌تواند به یک فرد بدهد توجه کنیم.

۱۵- چرا پیش‌بینی و بررسی پدیده‌ها در علوم اجتماعی پیچیده‌تر و سخت‌تر از علوم طبیعی است؟

به سبب آگاهانه و ارادی بودن کنش‌ها و سایر پدیده‌های اجتماعی و تنوع آنها

۱۶- شناخت قواعد زندگی چه تاثیراتی در فعالیت‌های اجتماعی و زندگی ما دارد؟

شناخت قواعد زندگی موجب می‌شود که ما بتوانیم از فرصت‌های پدیده‌های اجتماعی برخوردار شویم و از آسیب‌های احتمالی که در زندگی ممکن است به وجود آید در امان باشیم.

۱۷- علوم اجتماعی و علوم طبیعی به جز تفاوت در روش‌های جمع‌آوری اطلاعات و تحلیل آنها چه تفاوت‌های دیگری می‌توانند با یکدیگر داشته باشند؟

علوم اجتماعی دارای ظرفیت داوری ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و همچنین نقد و اصلاح ارزش‌ها و هنجارها است و فرصت موضع‌گیری مناسب را برای دانشمندان فراهم می‌کند.

۱۸- چرا علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردار است؟

چون علوم اجتماعی درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آنها کمک می‌کنند از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه صحیح استفاده کنند.

۱۹- ظرفیت داوری در علوم اجتماعی چگونه است؟ ۱- علوم اجتماعی ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی همچنین نقد و اصلاح آنها را دارند ۲- علوم اجتماعی ظرفیت داوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را هم دارند.

۲۰- چرا امروزه رشته‌های علوم پایه مانند فیزیک شیمی و ریاضیات که از اساسی‌ترین علوم محسوب می‌شوند مهجور مانده‌اند یعنی کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند و در انتخاب رشته جز اولین انتخاب‌ها قرار نمی‌گیرند؟ چون از یک سو این علوم بسیار سخت و تحقیقات و پژوهش‌های آنها بسیار سنگین است و متناسب با این تلاش از امکانات شغلی و مالی مانند سایر رشته‌ها برخوردار نیستند.

## سوالات درس ۴-۱ جامعه‌شناسی ۳ پایه دوازدهم انسانی (همراه با پاسخ)

### گردآورنده: ایوب حمزه ای سرگروه علوم اجتماعی اشنویه

#### ۲۱- منظور از دانش های ابزاری چیست؟

علوم طبیعی و فناوری حاصل از آنها ابزار تسلط انسان بر طبیعت و رهاسازی او از محدودیت های طبیعی هستند بنابراین به این علوم طبیعی و فناوری های حاصل از آن دانش های ابزاری می گویند.

#### ۲۲- در قرن نوزدهم متفکرین اجتماعی آلمانی مانند وبر و دیلتای در خصوص جهان اجتماعی و جهان طبیعی

چه دیدگاهی داشتند؟ معتقد بودند هرچند جهان اجتماعی همانند جهان طبیعی نظم و قواعد خاصی دارد اما انسان ها مانند موجودات طبیعی نیستند و پدیده های اجتماعی با پدیده های طبیعی تفاوت دارد. کنش اجتماعی معنادار است و پدیده های معنادار را نمی توان همانند پدیده های طبیعی از طریق حواس مطالعه کرد بلکه باید این کنش ها را فهمید و به معانی آن دسترسی پیدا کرد بنابراین به این رویکرد رویکرد درون فهمی یا تفهیمی می گویند.

#### ۲۳- منظور از معنای کنش را باید دریافت که مورد توجه جامعه شناسان تفهیمی است چیست؟ (در این خصوص مثال بزنید)

دو دانش آموز هر دو نمره امتحانی ۱۸ را کسب کرده اند ولی یکی از آنها بسیار خوشحال است و یکی از آنها بسیار ناراحت است چون هر دو برای اولین بار است که این نمره را گرفته اند، یکی شاد است و یکی ناراحت است در حالیکه آنکه شاد است برای اولین بار است که نمره ۱۸ گرفته و قبلاً همیشه کمتر از ۱۸ نمره می گرفته است. و آن که ناراحت است همیشه نمره ۲۰ می گرفته و برای اولین بار از ۱۸ گرفته است. با وجود اینکه هر دو نمره ۱۸ گرفته اند می بینیم که چون دو معنی متفاوت برای آنها دارد یکی شاد و یکی ناراحت است، و ما برای بررسی و پی بردن به معنای رفتار و کنش آنها باید متوجه شرایط درونی آنها باشیم.

#### ۲۴- روش جامعه شناسی وبر چگونه بوده است؟

روش تفهیمی به عنوان روش ویژه علوم اجتماعی ماست اما او علم را به علم تجربی محدود می دانست و معتقد بود که جامعه شناس باید از روش تجربی اثباتی استفاده کند و گرنه روش او ارزش علمی ندارد. بنابراین جامعه شناس از نظر وبر فقط می تواند آرمان ها و ارزش های اجتماعی را توصیف کند و نباید به داوری ارزش ها و آرمان ها بپردازد.

#### ۲۵- چرا وبر معتقد است "جامعه شناسی فقط می تواند آرمان ها و ارزش های اجتماعی را توصیف کند و

نمی تواند درباره این آرمان ها و ارزش ها داوری علمی کند"؟

چون روش تجربی توان و ظرفیت داوری علمی ندارد مثلاً جامعه شناس می تواند برای مدتی با اعضای یک گروه سیاسی زندگی کند و صرفاً عقاید و ارزش های آنها را توصیف کند و نمی تواند درباره درست یا غلط بودن این ارزشها و عقاید آوری کند یا آنها را نقد و اصلاح کند چون از نظر وبر این کار خارج از دایره علمی شود و یک کار غیر علمی محسوب می شود.

## سوالات درس ۴-۱ جامعه‌شناسی ۳ پایه دوازدهم انسانی (همراه با پاسخ)

### گردآورنده: ایوب حمزه ای سرگروه علوم اجتماعی اشنویه

۲۶- در چه صورتی می‌توان ارزش‌ها و عقاید را داوری کرد آنها را نقد کرد و درباره اصلاح آنها نظر داد؟

در صورتی که به ارزش‌های ثابت وحیانی و عقلانی و فرا انسانی معتقد باشیم در این صورت است که می‌توانیم این ارزشها و عقاید موجود در فرهنگها را بررسی قضاوت و مقایسه کرد. (این پرسش خارج ازمتن کتاب است صرفا جهت تنویرمحتوا ومسیر کتاب نوشته آمد).

۲۷- جامعه‌شناسی پوزیتیویستی و جامعه‌شناسی تفهیمی تفسیری و جامعه‌شناسی انتقادی متعلق به چه دوره زمانی هستند؟

جامعه‌شناسی پوزیتیویستی در قرن نوزدهم میلادی و در کشور فرانسه و جامعه‌شناسی تفهیمی تفسیری در آلمان و در اواسط قرن نوزدهم شکل گرفت. جامعه‌شناسی انتقادی در قرن بیستم پدید آمد.

۲۸- جامعه‌شناسی انتقادی دارای چه ویژگی‌هایی است؟

- ۱- علاوه بر روشهای تجربی و تفهیمی باید از روشهایی استفاده کرد تا بتوانیم ارزشها و هنجارهای موجود در جامعه را داوری کنیم ۲- برای عبور از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب باید راه‌حل‌های ارائه کنیم. ۳- هدف جامعه‌شناسی نقد وضعیت موجود است تا بتوانیم به وضعیت مطلوب برسیم ۴- جامعه‌شناسی تفهیمی و پوزیتیویستی محافظه‌کارانه است ( زیرا این دو رویکرد نمی‌توانند درباره ارزشها و هنجارهای اجتماعی داوری کنند و به ناچار به وضعیت موجود جامعه تن می‌دهند)

۲۹-

با تکمیل جدول زیر، سه نوع جامعه‌شناسی پوزیتیویستی، تفهیمی - تفسیری و انتقادی را مقایسه کنید.

جامعه‌شناسی انتقادی	جامعه‌شناسی تفهیمی - تفسیری	جامعه‌شناسی پوزیتیویستی	نوع معیار
داوری ارزش‌ها	فهم معانی کنش‌ها	واقعیات و پدیده‌های اجتماعی	چه چیزی را مطالعه می‌کند؟ (موضوع)
حس و تجربه، عقل انتقادی	حس و تجربه و عقل (درون فهمی)	حس و تجربه	چگونه مطالعه می‌کند؟ (روش)
رسیدن به وضع مطلوب از وضع موجود	پیش‌بینی و کنترل پدیده‌ها و حفظ وضع موجود	پیش‌بینی و کنترل پدیده‌ها و حفظ وضع موجود	چه هدفی را دنبال می‌کند؟ (هدف)